

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
 & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
 & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤ. & ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
 Τμήμα Προϊστορικών & Κλασικών
 Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων &
 Αρχαιολογικών Έργων
 Μπουμπουλίνας 20, 106 82 – Αθήνα
 Email: dpkar@culture.gr

ΚΟΙΝ.:

1. Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού
2. Γραφείο Γεν. Γραμματέα Πολιτισμού
3. ΓΔΑΠΚ
4. Γραμματεία ΚΑΣ
5. ΓΔΑΠΚ,ΔΒΜΑ
6. Εφορεία Αρχαιοτήτων Ανατολικής Αττικής
7. Εφορεία
 Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας
8. Δήμο Πεντέλης
 Δ/ση Περιβάλλοντος & Πολεοδομίας
 Καλαμβόκη 2^Α
 151 27 Μελίσσια

ΘΕΜΑ: Έγκριση ή μη πρότασης του Δήμου Πεντέλης που υπεβλήθη δια του Υπουργείου Ενέργειας και Περιβάλλοντος ως προς την ανάπλαση του Πεντελικού όρους, με τίτλο «Masterplan Πεντελικού Όρους. Προγραμματική Μελέτη Ανάδειξης Τοπίου και Μνημείων Πεντελικού Όρους».

ΑΠΟΦΑΣΗ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:
 - α) του Ν. 4622/2019 (ΦΕΚ Α 133) «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης».
 - β) του Π.Δ. 70/2015 (ΦΕΚ Α 114) «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού».

- γ) του Π.Δ. 83/2019 (ΦΕΚ 121/Α/09-07-2019) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
- δ) του Π.Δ. 84/2019 (ΦΕΚ 123/Α/17-7-2019) «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών / Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».
- δ) του Π.Δ. 4/2018 (ΦΕΚ Α 7) «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού».
- ε) του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ Α 153) «Για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς».
- στ) του ν. 3378/2005 (ΦΕΚ Α 203) «Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς, αναθεωρημένη».
2. Την υπ' αριθ. ΥΠΠΟΑ/ΥΠΟΥΡΓΟΣ/397848/12/22-7-2019 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 485) «Διορισμός Μετακλητού Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού».
 3. Την υπ' αριθ. ΥΠΠΟΑ/ΥΓ/ΓΔΔΥΗΔ/ΤΔΜΠ/167946/3393/13568/13322/4764/ 7.4.2020 Υπουργική Απόφαση "Όρισμός Αναπληρωτή Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς".
 4. Η «Περί κηρύξεως ορέων Υμηττού, Πεντελικού, Πάρνηθος, Κορυδαλλού και Αιγάλεω ως τόπων χρηζόντων ειδικής προστασίας» ΥΑ (ΦΕΚ 236/Β/4-4-1969).
 5. Η υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/25666/984/30-5-1957 ΥΑ «Περί κηρύξεως αρχαιολογικού χώρου του περί το σπήλαιον του Νταβέλη και μέχρι του αποκαλυφθέντος Νυμφαίου...των αρχαίων λατομείων» (ΦΕΚ 184/Β/8-7-1957), με τις μετέπειτα διορθώσεις και αναοριοθετήσεις (ΦΕΚ 673/Β/23-10-1990, ΦΕΚ 810/Β/28-12-1990, ΦΕΚ 78/Β/21-2-1991).
 6. Η «Περί κηρύξεως αρχαιολογικού χώρου του περί του αρχαίου θεάτρου του Διονύσου...από των σωζομένων λειψάνων» ΥΑ (ΦΕΚ 265/Β/1-10-1957) με τις μετέπειτα αναοριοθετήσεις (ΦΕΚ 818/Β/19-11-1984, ΦΕΚ 337/Δ/19-6-2020).
 7. Το από 19-7-2021 ηλεκτρονικό μήνυμα με το οποίο απεστάλη στις συναρμόδιες Υπηρεσίες η αναθεωρημένη πρόταση με τίτλο «Master plan Πεντελικού Όρους».
 8. Το υπ' αριθμ. 346942/30-7-2021 έγγραφο της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας.
 9. Το υπ' αριθμ. 365721/2-8-2021 έγγραφο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ανατολικής Αττικής.
 10. Το υπ' αριθμ. 14519/2-8-2021 έγγραφο του Δήμου Πεντέλης.
 11. Την ομόφωνη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, όπως αυτή διατυπώθηκε στην υπ' αριθ. 32/04.08.2021 συνεδρίασή του (θέμα 9ο).

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Την έγκριση της πρότασης του Δήμου Πεντέλης που υπεβλήθη δια του Υπουργείου Ενέργειας και Περιβάλλοντος ως προς την ανάπλαση του Πεντελικού όρους με τίτλο «Masterplan Πεντελικού Όρους», καθώς αποσκοπεί στην ανάπλαση του φυσικού τοπίου, στη διατήρηση του πολιτισμικού αποθέματος της περιοχής των αρχαίων λατομείων και στη γενικότερη αναβάθμιση του επιβαρυμένου για πολλές δεκαετίες χώρου των σύγχρονων λατομείων. Ο κατάλογος των απαιτούμενων μελετών, ο οποίος επισυνάπτεται στην παρούσα Απόφαση, να αποτελέσει αναπόσπαστο παράρτημα του masterplan, αφού αξιολογηθεί από τους μελετητές σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις και τις αρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων, ώστε να υπάρξει προτεραιοποίηση και κατάταξή τους σε φάσεις και να προσδιοριστεί ένα σαφές χρονικό πλαίσιο υλοποίησής τους.

Η εν λόγω έγκριση δίνεται με τις ακόλουθες παρατηρήσεις-όρους:

A. Εντός κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου:

- 1) Να μην κατασκευαστούν η τεχνητή λίμνη, ο εκθεσιακός χώρος, το αναψυκτήριο και ο χώρος στάθμευσης στην περιοχή των αρχαίων λατομείων Λ6 και Λ7 (κατά Κορρέ 1994) και τα κλιμακοστάσια στο ταφροειδές λατομείο Λ2 (κατά Κορρέ 1994).
- 2) Να δημιουργηθεί ο προτεινόμενος από τους μελετητές χώρος στάθμευσης στην «κεντρική μονάδα» (βλ. masterplan, σ. 75) στην περιοχή της σημερινής οδικής διακλάδωσης που οδηγεί στο λατομείο της Σπηλιάς, ώστε αφενός ο πεζόδρομος-μονοπάτι που διέρχεται νότια του λατομείου της Σπηλιάς να επιτρέπει στους επισκέπτες να εισέρχονται στον χώρο των αρχαίων λατομείων πεζοί, αφού προηγουμένως διαμορφωθεί ως δασικό μονοπάτι, χωρίς επίστρωση λίθων, και αφετέρου ο δρόμος που διέρχεται βόρεια του λατομείου της Σπηλιάς να επιτρέπεται μόνο για εμποδιζόμενα άτομα και για οχήματα έκτακτης ανάγκης.
- 3) Η στάθμη επίχωσης στο εσωτερικό του σπηλαίου Νταβέλη να οριστικοποιηθεί κατόπιν δοκιμαστικών ανασκαφικών τομών που θα διενεργηθούν από την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας. Για την κάλυψη του ανοίγματος που έχει δημιουργηθεί από τις εργασίες του στρατού, να κατατεθεί προηγουμένως τεχνική έκθεση που θα προβλέπει τα υλικά της επίχωσης.
- 4) Οι προτεινόμενες επεμβάσεις ευπρεπισμού στα σπήλαια Νταβέλη και Νυμφών και η αποκατάσταση των φθορών που προέκυψαν από τους βανδαλισμούς τόσο στους δύο βυζαντινούς ναούς του Αγ. Σπυρίδωνα και Αγ. Νικολάου όσο και στα τοιχώματα του σπηλαίου Νταβέλη να γίνουν σε συνεργασία με την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ανατολικής Αττικής.
- 5) Να προηγηθεί οποιωνδήποτε εργασιών και επεμβάσεων στην οδό λιθαγωγίας ο ανασκαφικός καθαρισμός της προκειμένου να αποκαλυφθεί και να αποκατασταθεί η πορεία της στο σύνολό της.
- 6) Για την απομάκρυνση του τσιμεντένιου όγκου της νεότερης κατασκευής του στρατού στο περιβάλλον του λατομείου της Σπηλιάς να προηγηθεί μελέτη για τους πιθανούς κινδύνους που μπορεί αυτή να επιφέρει και να προταθούν ενδεχόμενα μέτρα αντιστήριξης του βραχώδους πρανούς (λατομικού μετώπου).
- 7) Να οριστεί με σαφήνεια η περιοχή στην οποία προτείνεται να γίνει απόθεση χώματος από μεγάλης κλίμακας έργα (βλ. masterplan, σ. 26), ώστε να εξεταστεί η ενδεχόμενη πρόκληση άμεσης ή έμμεσης βλάβης στον κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο από τις συναρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων.

B. Εντός περιοχής με εντοπισμένες αρχαιότητες:

- 1) Η τελική χωροθέτηση των εγκαταστάσεων στα λατομεία Α, Κοκκιναρά, Βαθυρέματος και Μαλτέζου να λάβει υπόψη την ύπαρξη αρχαίων καταλοίπων που υπάρχουν στις εν λόγω περιοχές προκειμένου να εξασφαλιστεί η προστασία και ανάδειξή τους.
- 2) Η προτεινόμενη αποκατάσταση στο λατομείο των Αγίων Ασωμάτων (Άνω Πεντέλης) σχετικά με τη διαμόρφωση του χώρου και την αποκατάσταση των οικιών

λατόμων να γίνει με ταυτόχρονη αποκάλυψη και ανάδειξη της αρχαίας λατομικής οδού που έχει εντοπιστεί στην περιοχή και παράλληλα να υλοποιηθεί η μελέτη στερέωσης-αποκατάστασης του βυζαντινού ναού των Αγίων Ασωμάτων ή Ταξιαρχών, η οποία έχει εκπονηθεί από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ανατολικής Αττικής.

Γ. Γενικοί όροι:

1)Όλες οι μελέτες που θα εκπονηθούν και αφορούν στον κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο ή σχετίζονται με την προστασία και ανάδειξη αρχαιοτήτων, να κατατεθούν προς έγκριση από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ.

2)Να εξεταστεί η περίπτωση εκπόνησης Ειδικού Χωρικού Σχεδίου για την προστασία του Πεντελικού όρους λαμβάνοντας υπόψη την αναδασωτέα περιοχή και τους κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους.

Συνημ.: Παράρτημα Ενδεικτικών Μελετών.

Η Υπουργός
Πολιτισμού και Αθλητισμού
Λίνα Μενδώνη

Παράτημα Ενδεικτικών Μελετών:

1)Μελέτη για τη δημιουργία φωτογραμμετρικού υποβάθρου, όπου θα καταγράφονται-αποτυπώνονται όλες οι αρχαιότητες και θα διαχωρίζονται οι αρχαίες λατομεύσεις από τις επεμβάσεις των σύγχρονων λατομείων στον προτεινόμενο για ανάπλαση χώρο. Στο πλαίσιο αυτό να γίνει τρισδιάστατη αποτύπωση του κηρυγμένου χώρου των αρχαίων λατομείων με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών.

2)Δημιουργία δικτύου προτεινόμενων διαδρομών για τους επισκέπτες περιπατητές που να συνδέει τα λατομεία (αρχαία και σύγχρονα αναπλασμένα) με σαφείς σημάνσεις των χώρων και με κατά τόπους πληροφοριακό υλικό. Προτείνεται η ενσωμάτωση στο δίκτυο των διαδρομών τόσο των λιθόστρωτων οδών καταγωγής, μετά την αποκατάστασή τους, όσο και των μονοπατιών των λατόμων του 19ου αιώνα.

3)Εκπόνηση μελέτης ανάδειξης των αρχαίων λατομείων της Σπηλιάς και του λατομείου Περάκη (αρχαίο λατομείο Λ7 κατά Κορρέ 1994) και διαχείρισης της λατύπης στον αρχαιολογικό χώρο των αρχαίων λατομείων με ταυτόχρονη πρόβλεψη για τη βελτίωση της πρόσβασης σε αυτόν και για τον αστικό εξοπλισμό που θα χρησιμοποιηθεί.

4)Εκπόνηση τεχνικής γεωλογικής και βραχομηχανικής μελέτης για τον αρχαιολογικό χώρο των αρχαίων λατομείων, οι οποίες θα αποτιμήσουν την κατάσταση ευστάθειας του βραχώδους πρानούς (ρηγματώσεις, κατακερματισμό του πετρώματος κλπ.) και θα προτείνουν τυχόν μέτρα στερέωσής του για την ασφάλεια των επισκεπτών του χώρου.

5)Εκπόνηση μελέτης συνολικής ανάδειξης του Άντρου των Νυμφών.

6)Εκπόνηση βραχομηχανικής μελέτης και μελέτης ευστάθειας της οροφής και των παρειών για το σπήλαιο Νταβέλη, καθώς επίσης και έλεγχος για την ανάγκη ενίσχυσης του ανδρήρου της θεμελίωσης των βυζαντινών ναών. Με βάση τα πορίσματα των μελετών αυτών να εξεταστεί η δυνατότητα ανάδειξης του σπηλαίου με εκπόνηση σχετικής μελέτης.

7)Εκπόνηση αρχιτεκτονικής μελέτης ανάπλασης της περιοχής του λατομείου Μουζάκη στην οποία να προβλέπεται η αξιοποίηση των υφιστάμενων (νυν εγκαταλελειμμένων) κτιρίων αφενός για την πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τα αρχαία λατομεία και τη λατομική τέχνη στη διαχρονία της και αφετέρου για την πιθανή δημιουργία Μουσείου για το Πεντελικό όρος.

8)Μελέτη οδοποιίας για τη δημιουργία προσβάσεων για την εξυπηρέτηση των τροχοφόρων που θα συμμετέχουν στις εργασίες ανάπλασης του αρχαιολογικού χώρου και λοιπών οχημάτων.

9)Εκπόνηση μελέτης για την ηλεκτροδότηση και υδροδότηση των εγκαταστάσεων υποδοχής και εξυπηρέτησης κοινού.

10)Εκπόνηση μελέτης φωτισμού αποκλειστικά για τους χώρους και τις εγκαταστάσεις που θα υποδέχονται το κοινό, καθώς τεχνητός φωτισμός γενικότερα στην περιοχή πρόκειται να επηρεάσει δυσμενώς το περιβάλλον των μνημείων, δεδομένου ότι διαταράσσει τη φυσική πανίδα και χλωρίδα. Ειδικότερα για το εσωτερικό του σπηλαίου Νταβέλη απαιτείται ειδική μελέτη φωτισμού προς αποφυγή ανάπτυξης επιβλαβούς χλωρίδας.

11)Εκπόνηση ειδικών μελετών υποδομών και ασφάλειας σχετικά με την πυρόσβεση, τα ρέοντα ύδατα, τις διαμορφώσεις των πρανών, την υδροδότηση, τα κατάλληλα είδη φυτών για πυροπροστασία κλπ εντός των αρχαιολογικών χώρων και πλησίον των μνημείων, σε συνεργασία με τη Δασική Υπηρεσία και την Πυροσβεστική.